

Zinātnes Vestnesis

Latvijas Zinātnes padomes, Latvijas Zinātņu akadēmijas un Latvijas Zinātnieku savienības laikraksts

13 (137)

1997. gada 7. jūlijs

LZA IZBRAUKUMA SĒDE BALDONĒ

LZA Senāts savā 17. jūnija sēdē noklausījās LZA Ķīmijas un bioloģijas zinātņu nodaļas priekšsēdētāja LZA īst. loc. M. Līdaka ziņojumu par LZA izbraukuma sēdes norisi 1997. GADA 23. MAIJĀ BALDONĒ.

Latvijas Zinātņu akadēmija savu izbraukuma sēdi iēmas «Latvijas Zinātņu akadēmija un Latvijas valsts novadi» ietvaros Baldonē vērtēja Latvijas kurortu sistēmas analīzei jaunajā valsts attīstības posmā, t. sk. Baldones kā kūrortpilsētas aktuālām problēmām.

LZA prezidenta T. Millera, Baldones domes priekšsēdētāja K. Putniņas un Baldones Pieaugušo apmācības un kultūras centra vadītājas M. Skujas ievadvārdiem sekoja LZA īst. loc. J. Stradiņa referāts par kurortoloģijas problēmām Latvijā un Baldones ģeogrāfisko vietu Latvijas kurortu vidū, LZA Dr. h. c. A. Freimaņa referāts par minerālūdeņu meklējumiem un izmantošanu, LR Saeimas deputāta un Latvijas Ārstu biedrības priekšsēdētāja A. Požarnova ziņojums par LR likumdošanu medicīnā un kurortoloģijā, Rīgas rajona padomes priekšsēdētāja vietn. I. Šteinberga referāts par Baldones attīstības virzieniem Rīgas rajona perspektīvajā plānošanā un profesora kordirģenta J. Dūmiņa viedokļa izklāsts par Baldoni senāk un šodien.

Debatēs piedalījās LZA īst. loc. M. Līdaka, jaundibinātās Baldones ražošanas un komercfirmas «Yana-dziņš» īpašniece V. Garčiene (kuras īpašumā nonākušas Baldones sanatorijas ēkas un dziednīcas), Latvijas Medicīnas akadēmijas docents I. Zeidlers, kā arī A. Freimanis, J. Dūmiņš, M. Skuja, A. Požarnovs u. c. klātesošie.

Sēdē tika konstatēts, ka kurortoloģijas un balneoloģijas attīstība Latvijā pārdzīvo krīzi, visi pasākumi atstāti pašplūsmei un izcilas nacionālās bagātības ir pamestas novārtā.

Izbraukuma sēdes laikā referātos un debatēs tika izvirzīti vairāki priekšlikumi:

1. Ņemot vērā Latvijas kā franztvalsts stāvokli un iespējas un akcentējot nepieciešamību saglabāt tās dabas bagātības, atzīt par lietderīgu zinātniski pamatotas valsts kurortu attīstības programmas izstrādi, iesaistot šajā darbā dažādu nozaru speciālistus. Programmas finansējumu būtu jāparedz no LR Labklājības ministrijas, ieinteresēto pašvaldību un Latvijas Zinātnes padomes līdzekļiem.

2. Ieteikt Latvijas Republikas pētniecības un augstākās izglītības mācību iestādēm izvērtēt pētījumus par

Latvijas (t. sk. Baldones) minerālūdeņu, dūņu un sapropeļu sastāvu un fizioloģisko iedarbību, apsverot arī šo derīgo izrakteņu eksporta iespējas, kā arī veikt ekonomiski pamatotu analīzi par tūrisma un kurortu attīstību Latvijā.

3. Griezties pie LR Saeimas Sociālo un darba lietu, Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas un Valsts pārvaldes un pašvaldību komisijām ar priekšlikumu par likuma ierosināšanu un pieņemšanu Saeimā par Baldones kurortu, līdzīgi kā tas jau izdarīts par Ķemeriem. Izstrādājot šo likumu, vēlams paredzēt īpašu līdzekļu — dotāciju piešķiršanu Baldones kurorta attīstībai — gan kā kompensāciju par pašvaldības teritorijā izvietotā uzņēmuma — ģeogrāfisko vietu glabātuves «Radons» darbību, gan arī par apgrūtinātiem saimnieciskiem apstākļiem kurorta zonā. Likumā nepieciešams noteikt normas kurorta attīstībā privātiniciatīvas savienošanai ar Baldones pilsētu un attiecīgā reģiona interesēm, kā arī dabas resursu (sēravotu, ūdeņu, dūņu) aizsardzību objektu privatizācijas gaitā.

LZA Senāts atbalstīja šos priekšlikumus.

INŽENIERZINĀTNES, JAUNRADE UN SABIEDRĪBA

Tā saucās CAETS (Council of Academies of Engineering and Technological Sciences) vai latviski Inženierzinātņu un tehnoloģisko zinātņu akadēmijas padomes 12. konference, kas no š. g. 20. maija līdz 23. maijam notika Edinburgā (Lielbritānijā). Tajā kā novērotājs piedalījās mūsu Zinātņu akadēmijas pārstāvis akadēmiķis Imants Mafīss.

Ka Latvija šādos pasākumos var piedalīties tikai kā novērotāja, tas nu būtu skaidrs, jo mums atbilstošas akadēmijas nav. Kādas valstis ietilpst šajā padomē un kādēļ mums ar to jāuztur labas attiecības?

Pašreiz padomē ir pārstāvētas 15 valstu inženierzinātņu akadēmijas, un CAETS ir ārkārtīgi ietekmīga starptautiska organizācija ar lielu ietekmi ne tikai uz savu valsti valdībām, bet arī uz lielām starptautiskām organizācijām un forumiem, ar tās viedokli rēķinās Eiropas Savienība. CAETS ir ne tikai ļoti prestiža, bet arī ļoti bagāta organizācija, jo tajā iesaistīti arī lielu firmu vadītāji, kā piemēram Lamanša tuneļa sabiedrības valdes priekšsēdētājs R. Malpas, kas nolasīja vienu no plenāreferātiem («Pasaules scenārijs»). Par kaut ko liecina arī tas, ka konferenci atklāja viņa karaliskā augstība princis Filips, kas ir Karaliskās inženierzinātņu akadēmijas goda biedrs. Pie tam ne tikai atklāja, bet arī kā parasts delegāts iekļāvās konferences darbā, uzdeva jautājumus par zvejas rīku tehnoloģiju, mežu izciršanu u.t.t. Kuluāros tērēja ar citiem delegātiem. Starp citu, apsardze darbojās tik neuzkrītoši, ka to varēja «izskatīt» tikai pēc vecuma — pārāk jauni, lai būtu delegāti.

Par CAETS konferences (tās notiek reizi divos gados un aplūko globālus, visai planētai svarīgus jautājumus) prestižu var spriest arī no tā, ka novērotāji bija ieradusies no 35 valstīm. Viņi nelasīja referātus, bet dzīvi piedalījās diskusijās.

— Un tagad — par konferences tematu. Tas šķiet neapmierinoši plašs.

— Saprāt, XX gadsimta nogalē inženierzinātnes attīstās ārkārtīgi strauji un to ietekme uz civilizāciju ir lielāka kā jebkad cilvēces vēsturē. Tehniski un tehnoloģiski jauninājumi tiek ieviesti daudz ātrāk, nekā vispusīgi izvērtēta to ietekme uz dabu, sabiedrību. Kā sekas tam ir samilzušas daudzas problēmas — strauji samazinās dabas resursi, notiek augsnes erozija, izsīkst upes. Klasisks piemērs ir Vidusāzijas tuksnešu apūdeņošana uz Arāla jūras rēķina, kā rezultātā ūdens līmenis jūrā ir katastrofāli krities un radušies jauni tuksneši, iznīkuši zvejnieku ciemati un veselās pilsētas, cieš ne tikai daba, bet arī cilvēki. Cits piemērs — megalitpilsētas ar to sasāpējušajām problēmām. Šobrīd par aktuālāko jautājumu inženierzinātnēs kļūst nevis, — kā vēl kaut ko vairāk saražot, bet — kā labot kļūdas, kā pareizi virzīt tehnisko jaunradi, paredzot gan tuvējās, gan arī attālākās sekas. Viens no uzdevumiem ir radīt videi draudzīgas tehnoloģijas un enerģijas avotus, strādāt pie pasaules attīstības scenārija, noskaidrot tehniskās jaunrades sociālos un kultūras aspektus. Svarīgi ir saskaņot reģionālās vajadzības ar globālajām problēmām, par ko referēja prof. M. Kallons no Parīzes Kalnrūpniecības institūta un prof. P. Kohendets no Strāsbūras Luija Pastēra universitātes. Īpašu uzmanību izraisīja prof. Č. Vatanabes (Tokijas Tehnoloģiskais institūts) referāts par inženierzinātņu nākotnes prognozēm, kas lielā mērā bija balstīti uz Japānas tautsaimniecības attīstības stratēģijas analīzi pēdējo četrdesmit gadu laikā. Šī stratēģija tika realizēta t. s. «Vision» programmas ietvaros, kuru izstrādāja Rūpniecības struktūras pētniecības padome — padomdevēj institūcija pie Japānas Rūpniecības un starptautiskās tirdzniecības ministrijas. Es pieminēju

tikai dažus plenāreferātus, bet daudz interesanta bija gan sekcijās, gan apajā galda sesijās.

— Vai jūs arī kādu vārdu bildāt?

— Mani interesēja izglītības jautājumi. Konferencē tika ļoti strikti uzsvērts, ka tikai zināšanas var palīdzēt realizēt moderno attīstības stratēģiju. Valsts, kura nebūs spējīga konkurēt zināšanu apgūšanā un augsta zinātņu līmeņa sasniegšanā, neglābjami būs nolemta ekonomiskai atpalicībai, tādēļ par to jābūt rūpēties jau sākot ar pirmajiem skolas gadiem un beidzot ar augstskolu un tālāk — doktorantūru. Katras valsts pārstāvim šajā sakarībā bija kaut kas jāpastāsta. Klausītājus ļoti ieinteresēja mūsu institūtu rīkotās atklāto durvju dienas vidusskolu beidzējiem, kur skolēni var nepastarpināti iepazīties ar pētniecisko darbu un tā virzieniem. Stāstīju arī par to, ka pie dažām augstskolām darbojas koledžas.

— Kā jums šķiet, vai Latvija varētu kļūt ja ne par 16. vai 20. valsti, tad vismaz par 25. valsti CAETS saimē?

— Kā lai to pasaka. Pēc noteikumiem par Inženierzinātņu un tehnoloģisko zinātņu akadēmijas padomes locekli var kļūt valsts, kurā nacionālā inženierzinātņu vai tehnoloģisko zinātņu akadēmija darbojas ne mazāk kā piecus gadus. Pagaidām mums jāizmanto visas iespējas gūt šīs prestižas organizācijas ievērību, piedaloties tās pasākumos, jo šādi kontakti ir ļoti svarīgi gan kā jaunākās informācijas avots, gan uzkrājot pieredzi, kā pieradināt savu valsti valdības izmantot zinātnieku dažādu projektu izstrādāšanā un ekspertīzēs, gan izglītības modernizēšanā.

Ar I. Mafīsu runāja Z. Kipere

BALTIJAS ASAMBLEJAS BALVAS

Līdz 20. augustam aicina iesniegt darbus Baltijas asamblejas balvām literatūrā, mākslā un zinātnē. Darbiem jābūt publicētiem pēdējo trīs gadu laikā.

BA balvu literatūrā piešķir romāna, lugas, dzejoļu, stāstu un apcerējumu krājuma vai tamlīdzīga sacerējuma autoram.

BA balvu mākslā piešķir autoram vai izpildītājam par pēdējo trīs gadu laikā radītu mākslas darbu vai darbu ciklu tēlotājmākslā, lietišķajā mākslā, mūzikā, arhitektūrā un teātra vai kino mākslā. To var piešķirt arī režisoram, aktierim, baleta māksliniekam vai izpildītājmāksliniekam grupai par izcilu māksliniecisku sniegumu. BA balvu zinātnē piešķir zinātniska darba vai pētījumu sērijas autoram humanitārajās, sociālajās vai dabas zinātnēs, ja darbam ir starptautiska nozīme, tas rada nopietnu stimulu Baltijas reģionā.

Darbus līdz ar referenta biogrāfiju, divām recenzijām un papildmateriāliem (kasetēm, diapozitīviem) jāiesūta BA Latvijas delegācijas sekretariātam Saeimā, Jēkaba ielā 10/12, LV-1811. Tālr. 7087335 (zvanīt līdz 7. VII vai pēc 4. VIII).

PROGRAMMA «PĒTNIECĪBAS INICIATĪVA DĀNIJA — BALTIJAS VALSTIS» (DANISH — BALTIC RESEARCH INITIATIVE)

Š. g. 12. jūnijā Latvijas Zinātņu akadēmijā vizītē ieradās Dānijas vēstnieks Latvijā Mihaels Merks kopā ar Dānijas Zinātnes un informācijas tehnoloģijas ministrijas sekcijas vadītāju Šarloti Blohu, lai Latvijas Zinātņu akadēmijas un Latvijas Zinātņu padomes vadību informētu par Dānijas valdības pieņemto ilgtermiņa (4—5 gadi) programmu «Pētniecības iniciatīva Dānija — Baltijas valstis». Tieši šī ministrija būs arī programmas koordinētāja.

Programma paredz, ka jau no 1998. gada janvāra, atbilstoši tām Latvijas zinātnieku iesniegtajām projektu idejām un ieteikumiem, kurus izvēlēsies Dānijas puse, Dānijas valdība sākumā finansēs pētījumus 50 milj. dāņu kronu apmērā. Paredzams, ka vēlāk šī summa var tikt palielināta.

Programmas ideja, pēc Merka kunga vārdiem, ir radīt jaunus impulsus kopējai un aktīvai zinātniskai sadarbībai.

Projektu ideju un ieteikumu iesniegšanā lūgti piedalīties visi bijušie LZA institūtu zinātnieki un tie tās aprakstā brīvā formā jāiesniedz līdz š. g. augusta beigām jebkuram no sešiem zinātniekiem, kurus vērtēsanas komisijā nozīmēsusi Dānijas valdība. [Tuvākas ziņas LZA Starptautiskajā daļā.] Dānijas vēstnieks Latvijā lūdz nosūtīt pētniecības priekšlikumu kopiju arī Dānijas vēstniecībai, adresējot Vēstniekam.

Kādus projektu priekšlikumus, kuri veidos nākošos

zinātniskos sadarbības projektus, atbalstīs Dānijas puse!

Pirmkārt, tos, kuri būs interesanti Dānijas pusei; otrkārt, Baltijas valstu kopējos projektus.

Iesniegtos priekšlikumus, kā jau minēts, izvērtēs Dānijas valdības apstiprināta zinātnieku grupa, kura pārstāv gan humanitārajās, gan eksaktās zinātnēs. Šī zinātnieku grupa ieradīsies Latvijā septembrī, lai pirms galīgā lēmuma pieņemšanas veidotu dialogu ar iesniegto ideju projektiem autoriem.

Dānija puse izsaka cerību, kā šāds dialogs palīdzēs pieņemt izšķirošo lēmumu par labu vienai vai otrai iesniegtajai projektai.

Pirms galīgā lēmuma pieņemšanas un oficiālā līguma parakstīšanas starp Dānijas Zinātnes un tehnoloģijas ministriju un Latvijas Izglītības un zinātnes ministriju novembra sākumā Dānijas Zinātnes un informācijas tehnoloģijas ministrijas pārstāvji vēlreiz ieradīsies Rīgā.

Tā tas notiks visās Baltijas valstīs.

Novērtējot Dānijas valdības piedāvātās programmas nozīmīgumu, nolemts šo jautājumu ieslēgt Baltijas valsti un Ziemeļvalstu zinātņu akadēmiju vadību ikgadējās tikšanās darba kārtībā no š. g. 21. līdz 2. septembrim Viļņā.

DAINA ŠVEICA,
LZA Starpt. daļas vadītāja

KONFERENCE PAR SMADZEŅU NEUROPROTEKCIJU

Š. g. 30. maijā — 1. jūnijā Radisson SAS Daugava viesnīcā notika starptautiska konference «TRENDS IN NEUROPROTECTIVE DRUGS: DESIGN, PHARMACOLOGY AND CLINICS», kuru organizēja Latvijas Farmakologu biedrība, Latvijas Ķīmijas biedrība un Baltijas Laboratorijas dzīvnieku zinātnes asociācija.

Konference bija veltīta problēmai, kā pasargāt nervu šūnu no neirodeģenerācijas un bojāejas. Pasaulē šai problēmai veltī īpašu vērību, jo gan stress, gan hipoksijas/išēmijas (insulti), gan smadzeņu traumas, gan vīrusu infekcijas, gan novecošanās un vēl daudzi faktori var izraisīt nervu šūnas procesu disregulāciju un nespēju pārraidīt un uzglabāt informāciju. Līdz ar to rodas kognitīvo spēju (atmiņas, koncentrēšanās, iemācīšanās u.t.t.) pazemināšanās. Attīstītajās valstīs daudz naudas tiek izdalītas īdiem projektiem, kas pēti tādas neirodeģeneratīvās saslimšanas, kā Alcheimera slimība, Parkinsona slimība, vecuma demences. ASV pēdējie 10 gadi līdz 2000. gadam tika izsludināti par «smadzeņu dekādi», uzskatot, ka «time spent for brain never spent in vain».

Mūsu konferences programma bija fokusēta uz liem smadzeņu šūnas mehānismiem, kuri pēdējos gados tiek uzskatīti par ļoti būtiskiem, lai saglabātu normālu smadzeņu funkcionēšanu. Tie ir glutamāta jeb NMDA receptori, slāpekļa oksīds (NO), peptīdi, neirotransmiteri, brīvo radikāļu «skvevendzeri», neirotrofīni, apolipoproteīns E. Šo specifisko mehānismu izziņāšana var norādīt uz jaunu stratēģiju, kā regulēt, aizsargāt nervu šūnu no neirodeģeneratīvo procesu kaskādes reakcijām.

Konferencē piedalījās dalībnieki no 15 valstīm, un īdi plenāro lekciju autoru vārdi kā G. Quack (Vācija), J. Luthman (Zviedrija), J. Gathwaite (Anglija), M. J. Rand (Austrālija), W. H. Gispen (Nīderlande), S. O. Ogren (Zviedrija), G. Čipēns (Latvija), F. Hefti (Anglija), D. Lindholm (Zviedrija), A. Philippou (Austrija), A. Žarkovskis (Igaunija), H. Soininen (Somija), R. J. Reiter (ASV) runā paši par sevi. Ne mazāku baudījumu varēja iegūt arī no orālēm un plenāriem referātiem. Konferences viesi daudz uzslavu vēlēja Latvijas Organiskās sintēzes speciālistu darbiem un sasniegumiem.

Šīs konferences tēzes ir publicētas žurnālā PHARMACOLOGY & TOXICOLOGY, 1997, vol. 80, suppl. 1. Konferences galvenie sponsori bija Dr. WILLMAR SCHWABE GmbH+Co (Vācija) un GRINDEX (Latvija). Profesionāli savu darbu konferences organizēšanā veica ceļojumu aģentūra LATVIA TOURS.

VIJA KLUŠA,

konferences rīcības komitejas priekšsēdētāja

LATVIJAS ĢENĒTIKU UN SELEKCIONĀRU BIEDRĪBAS 6. KONGRESS

1997. g. 5. un 6. jūnijā Kalsnavas Mežu pērtišanas stacijā notika Latvijas Ģenētiku un selekcionāru biedrības (LĢSB) kārtējais, 6. kongress. LĢSB tika nodibināta 1967. g. 24. janvārī Vissavienības Ģenētiku un selekcionāru biedrības sastāvā. No 1991. g. LĢSB darbojas kā patstāvīga biedrība.

Biedrības darbību vada biedrības padome. Tā kā LĢSB faktiski bija Baltijas valstu Ģenētisko Biedrību Federācijas izveidošanas iniciātores, tad starpkongresu laikā LĢSB padome ir organizējusi vairākas federācijas padomes un federācijas augu ģenētikas sekcijas sēdes Rīgā, kā arī ņēma aktīvu dalību 1. Baltijas Ģenētikas kongresa organizēšanā (Viļņa, 1992. g. 3.—6. novembris). LĢSB bija galvenā 2. Baltijas Ģenētikas kongresa organizētāja (Jūrmala, 1995. g. 25.—29. septemris).

Rudens — pavasara periodā pēc iespējas ik mēnesi tika organizēti biedrības semināri. Starpkongresu laikā kopumā ir noturēti 32 semināri, kuros uzstājās kā biedrības biedri, tā arī uzacīnātie Latvijas un ārzemju lektori. Tajos tiek apspriesti ģenētikas jaunumi un apskatītas augu selekcijas un dzīvnieku selekcijas problēmas Latvijā un pasaulē. Vairāki semināri tika veltīti aktuālai augu ģenētisko resursu problēmai.

Biedrības padome ir sagatavojusi vairākus LZA Vēstuli (B daļa) specializētos laidienu: 1992. g., Nr. 7 un Nr. 8 (pieskaņoti 1. Baltijas Ģenētikas kongresam), 1995. g., Nr. 5/6 (pieskaņots 2. Baltijas Ģenētikas kongresam, pielikumā kongresa tēzes), 1997. g., Nr. 1/2 (uz 2. Baltijas Ģenētikas kongresa materiālu pamata ar Latvijas un ārzemju autoru rakstiem).

Biedrība izstrādāja un oficiāli iesniedza LR Augstākai Padomei likumprojektu par augu šķirņu aizsardzību. Uz tā pamata 1993. g. 6. aprīlī Latvijas Republi-

kas Augstākā Padome pieņēma Latvijas Republikas likumu «Par augu šķirņu saglabāšanu».

1993. g. biedrības ietvaros tika izveidota komisija, kas sāka nodarboties ar Latvijas augu ģenētisko resursu apzināšanu. Pateicoties šīs komisijas iniciatīvai, tika saņemts arī attiecīgs finansējums no Latvijas Zinātnes padomes. Biedrība aktīvi piedalās Latvijas augu ģenētisko resursu saglabāšanas pasākumos, veicinot starptautiskos kontaktus, palīdzot organizēt Latvijas speciālistu stažēšanas ārzemēs un veicot attiecīgu izglītošanas darbu biedrības semināros.

Kongresa zinātniskajā daļā dalībniekiem tika dota iespēja noklausīties pārskata referātus par ģenētikas pētījumiem un selekcijas sasniegumiem Latvijā (Rīta Lugovska un Gilmāra Puriņa «Stāvoklis ar cilvēka ģenētiskām saslimstībām», Ina Belicka «Augu selekcija Latvijā», Ziedonis Grīšlis «Mājlopu selekcija Latvijā», Rihards Kondratovičs «Rododendru selekcija Latvijā»). Vairāki referāti tika veltīti mežu problēmām (Imants Baumanis «Meža ģenētika un selekcija Latvijā», Jānis Birgelis «Latvijas meža ģenētiskie resursi»). Mežu pērtišanas stacijas «Kalsnava» direktors Edgars Šmaukstelis raksturoja stacijas pašreizējo stāvokli un perspektīvas.

Kongresa dalībniekiem bija dota iespēja iepazīties dabā ar meža selekcijas objektiem, apskatīt iekārtas meža koku sēkļu apstrādei un ilgslojai glabāšanai, apmeklēt MPS «Kalsnava» arboretumu.

Par biedrības prezidentu nākamam periodam atkārtoti tika ievēlēts LZA korespondētājloceklis, prof. Dr. h. biol. Izaks Rašals, par viceprezidentu Dr. biol. Jēkabs Raipulis, par zinātnisko sekretāri Mgr. biol. Dace Ornicāne.

IZAKS RAŠALS

JAUNI EMERITĒTIE ZINĀTNIEKI

Pamatojoties uz MK 1995. gada 7. novembra «Nolikumu par valsts emeritētā zinātnieka nosaukuma piešķiršanu», VEZ padome izskatījis iesniegtos VEZ nosaukuma pretendentu materiālus nolemj:

Saskaņā ar aizklātās balsošanas rezultātiem VEZ nosaukumu no 1997. gada 1. jūlija piešķirt:

1. J. Bankovskim LZA NĶI
2. G. Eņņai AML
3. G. Jēčai AML
4. I. Lazovskim LZA AML

5. J. Mencim LPA
6. V. Gromovam LZA LV KĶI
7. J. Kalniņam LZA LFMI
8. J. Kuzminam RTU
9. J. Porietim LU
10. L. Osipovam RTU
11. A. Rupajam NBD

M. BEĶERS,

Valsts emeritēto zinātnieku padomes priekšsēdētājs

PĒC ATGRIEŠANĀS NO GRIEKIJAS

No 5. līdz 7. maijam Grieķijā notika Eiropas valstu konference «The European Congress on Renewable Energy Implementation». Latvijai tajā pārstāvēja profesors Uldis Viesturs un uzstājās ar referātu «Biofuels from Renewable Sources: the Latvian Case». Pēc atgriešanās profesors paslāstīja, kāds stāvoklis atjaunotās enerģijas izmantošanā ir Eiropā un kā šajā jomā klājas mūsu pašu valstī.

Šajā konferencē nerunāja ne par šādas enerģijas iegūšanu, ne par zinātniskajiem pētījumiem, tā bija veltīta tieši ieviešanas jautājumiem.

Alternatīvās enerģijas problēmas var iedalīt 8 veidos:

1. Saules bateriju ieviešana ūdens tiešai sildīšanai un Saules enerģijas pārvēršana elektriskajā enerģijā.
2. Vēja generatoru izmantošana.
3. Ģeotermālā ūdens siltuma iegūšana.
4. Biomasas un atkritumu metānrūgšana.
5. Malkas un citu augu valsts materiālu tiešā sadedzināšana, t. sk. reģenerācijas procesos (vairāku kurināmo vienlaicīga sadedzināšana).
6. Ātri augošu koku sugu un citu augu audzēšana plantācijās ar tālāku to izmantošanu enerģijas ieguvei (kārkli, papeles, rapsis u. c.).
7. Etilspirta kā degvielas piedevas ražošana no cieti un celulozi saturošām izejvielām.

8. Pasma un bēguma enerģijas izmantošana.

Pasaulē no visas izmantojamās enerģijas atjaunotā enerģija ir no 2 līdz 20%. Eiropas Savienības valstīs šis skaitlis vidēji ir 5,4%. Visaugstākais tas ir Austrijā, Zviedrijā, Somijā (attiecīgi 24,1%, 24,0% un 19,3%). Pārējās valstīs tas ir daudz zemāks, piemēram, Vācijā 1,9%, Dānijā 7,0%, Francijā 7,2%. Stāvokļa izlīdzināšanai tiek veidotas mērķprogrammas ALTENER, THERMIE un INCO — COPERNICUS, un 2005. gadā plānots izmantot vidēji 12% atjaunotās enerģijas no kopējā enerģijas daudzuma.

Aktuāls ir 6. veids, kura ieviešana ļauj noslogot lauksaimniecībā neizmantojamās platības, mazināt bezdarbu laukos un nepaaugstināt CO₂ daudzumu atmosfērā. Tomēr alternatīvās enerģijas ieguve ir dārgs priekš, un gadnīz neviens no 8 virzieniem pagaidām nespēj konkurēt ar naftas produktiem. Pēc 2010. gada stāvoklis mainīsies, jo fosīlie enerģijas avoti sadardzinās.

Rietumvalstīs no dažādu augu masas biotehnoloģiski iegūto etilspirtu pievieno benzīnam, tādējādi paaugstinot skābekļa daudzumu degvielā un saudzējot vidi no kaitīgiem gāzveidīgiem piesārņojumiem. Piemēram, ASV plāno 2000. gadā palaist 2—3 spirta fabrikas, par izejvielu izmantojot mazvērtīgu koksnī un pat

niedras. Latvijā šādam nolūkam varētu iekārtot 8 spirta fabrikas, bet kas maksās? Ja tiktu pieņemts tīrā gaisa likums, tad visi degvielu firgofāji šeit būtu ieinteresēti investēt spirta rūpniecībā. Bez šaubām, būtu vajadzīgs arī valsts atbalsts, kaut vai izveidojot īpašu nodokļu sistēmu.

Vienīgā vieta Latvijā, kur piefekoši lielā apmērā realizē 4. veida virzienu, ir pašvaldības uzņēmums «Daugavgrīva» (Rīgas ūdens attīrīšanas stacija). Te iekārtoti trīs 4000 kubikmetru lieli metāntanki, tajos raudzē dūņas un iegūst metānu. Ja to nebūtu, Daugavgrīvā katru dienu būtu jāizved uz izgāzuvēm ap 200 t piesārņojumu, par ko, protams, jāmaksā.

No 12 nacionālajām programmām lauksaimniecību skar tikai viena — «Biodegvielu ražošana un pielietošana Latvijā», kuru vada Zemkopības ministrijas valsts sekretārs Jānis Lapšis un zinātniskā vadība ir profesora Mārtiņa Beķera ziņā. Pirmais solis šīs nacionālās programmas realizēšanā ir šogad uzsāktā valstsiskās nozīmes programma «Biodegvielu ieguves tehnoloģija un tās realizēšanas iespējas Latvijā». To vada profesors M. Beķers. 27. maijā šīs programmas dalībnieki apsprieda pirmajā pusgadā sasniegtos rezultātus.

O. MARTINSONS,

Dr. sc. ing.

ETANOLU, DĪZEĻDEGVIELU UN GĀZI IEGŪS BIOTEHNOLOĢISKI

Jau trīsdesmitajos gados Latvijā benzīna vietā izmantoja laulu — benzīna un spirta maisījumu. Tagad ārzemēs biotehnoloģiski iegūto etilspirtu arī pievieno benzīnam, padarot motoru degvielu ekoloģiski daudz tīrāku. Šādu paņēmieni ir izvēlējušās valstis, kurām nepietiek naftas resursu, bet ir lētas izejvielas spirta ražošanai. Par to domā arī Latvijā.

27. maijā LU Mikrobioloģijas un biotehnoloģijas institūtā notika valsts nozīmes pētījumu programmas «Biodegvielu ieguves tehnoloģija un tās realizēšanas iespējas Latvijā» pirmā pusgada rezultātu izvērtēšanas seminārs. Tajā piedalījās jau minētā institūta un Bioloģijas fakultātes, Lauksaimniecības universitātes, Tehniskās universitātes un Organiskās sintēzes institūta pērtišāki. Semināru vadīja akadēmiķis profesors Mārtiņš Beķers, kurš ir arī šīs programmas vadītājs un zinātniskais virzītājs. Paredzēti vairāki darba etāpi.

Kādus rezultātus gaidām šogad? Datus par optimālām baktēriju *Zymomonas mobilis* immobilizācijas metodēm, to izstrādi etanola produkcijai un immobilizēto šūnu fizioloģiju. Salīdzinājumu ar jau zināmām metodēm. Pierādīts, ka *Zymomonas mobilis*, kas asimilē glikozi, fruktozi un arī saharozi, apmēram divas trīs reizes ātrāk pārvērš šos cukurus etanolā nekā raugs. Veiksmīgi arī priekšmēģinājumi cukurbiešu sulas pārstrādē etilspirtā un saldvielās ar šo baktēriju kultūru palīdzību. Tas dos datus par etilspirta un fruktozes iegūšanu kopīgā procesā un pierādīs Latvijas prioritāti šāda procesa izpētē. Izveidota modeliekārta etilspirta dehidratēšanai. Tas dos izejas datus pilofiekārtas projektēšanai un dos arī produktus biodegvielas izmēģinājumiem automobiļu motoros. Savukārt benzīna un etanola maisījumu oktāna skaitļa noteikšana atkarībā no etanola koncentrācijas ļaus noskaidrot maistjuma marķu un tehniskos noteikumus benzīnam ar 5% etanola piejaukumu. Iegūtie dati ļaus noskaidrot arī atmosfēras gaisa piesārņotības samazināšanu, kuru rada autodzinēju izmeži un «Latvija — 005» ražošanas rentabilitāti mūsu valstī.

Rīt laboratorijas pētījumi par vietējo graudu tehnoloģisko īpašību noteikšanu, izmantojot autoamilolītisko pērtišanas metodi. Tiks iegūti dati par graudu cietes pārcukurošanas intensificēšanu spirta rūpniecībā. Izziņot maistšanas ietekmi uz iekaušanu un spirta fermentāciju, varēs dot ieteikumus tehnoloģijai. Jau iegūti dati par biodegvielu pašizmaksu, cenām un rentabilitāti Latvijā apstākļos.

Minētos virzienus pēta profesori M. Beķers, U. Viesturs un V. Gulbis, zinātnieki P. Pastors, G. Brēmers, I. Vīna, A. Karsakēviča, A. Daņilēvičs, M. Grūbe,

vecākais ķīmiķis J. Laukevics. Viņiem palīdz vairāki asistenti.

Priekšnoteikums biodīzeļdegvielas ražošanai no rapšu eļļas izstrādā laboratorijas apstākļos. Šim nolūkam izmanto etanola ražošanas pamatproduktus un arī blakusproduktus. Iegūto etilēsteru tehnisko īpašību novērtēšana ļauj sastādīt laboratorijas reglamentu optimālo variantu. Jau notiek priekšmēģinājumi par rapšu eļļas pārēsterificēšanas iespējām. Tas ļaus modernizēt tehnoloģisko procesu, izmantojot vietējās izejvielas, biodīzeļdegvielas ražošanu un samazināt pašizmaksu. Šajā jomā strādā akadēmiķe profesore E. Gudriniece ar zinātnieku P. Pastoru, M. Strēli, A. Rapoportu un G. Hrustalovu.

Pēc vairāku darbinieku ziņojumiem un diskusijām akadēmiķis M. Beķers pateica:

— Neskatoties uz ārkārtīgi niecīgo finansējumu šogad samazinātajam programmas apjomam, būtiskus draudus izpildei neredzu!

Un lika pie sirds izpildītājiem rast iespēju publicēt šīs solītos zinātniskos žurnālos. Viņu darba līmenis tam atbilst.

O. MARTINSONS,

Dr. sc. ing.

LATVIJAS ZINĀTNES PADOMĒ

Pielikums
LZP ZSKK 1997. gada 20. jūnija
lēmumam

LZP STARPTAUTISKO PASĀKUMU FINANSĒJUMS 1997. GADĀ
(6. pielikums)

Nr. p. k.	Organizācija	Projekta nosaukums, izpildītāji	Finansējums	
			pieprasītais Ls	piešķirtais Ls
1. Dalības maksa starptautiskās organizācijās				
1.	RTU, Latvijas Automātikas nacionālā organizācija	Biedra maksa Starptautiskajā automātikās vadības federācijā par 1996. gadu. J. Grundspenķis	850	400
2.	LV Mežzinātnes institūts «Silava»	Biedra nauda EFI (Eiropas Meža institūts). I. Baumanis	750 ECU	atteikts
3.	LV Mežzinātnes institūts «Silava»	Biedra nauda IUFRO (Starptautiskā mežzinātnes organizāciju apvienība). I. Baumanis	460 CHF	185
4.	LU Bioloģijas institūts	Biedra nauda Skandināvijas Augu Fiziologu Biedrībā. Ģ. Ieviņš	70	70
5.	LU Bioloģijas institūts	Biedra nauda Starptautiskajā Bezmugurkaulnieku patoloģijas biedrībā. L. Jankevica	215 USD	atteikts
2. Starptautisko konferenču organizēšana				
1.	Latvijas Inteliģence apvienība	Latvijas inteliģences 10. konference «Latvija ceļā uz Eiropas Savienību» (09.05.97., Rīga). A. Krievs	500	500
2.	RTU Mašīnzinātņu fakultāte	Starptautiska konference MET-97 «Metināšana. Tehnoloģija, iekārtas, materiāli» (1997. g. oktobris, Rīga). J. Rudzītis	600	300
3.	LU Zinātņu daļa	Starptautisks seminārs «Decision making in higher education» (02.—04.06.97., Rīga). D. Gertnere	500	250
4.	LU Vēstures un filozofijas fakultāte	Starptautiska konference «Filozofijas pašnoņegums vispārējā un kultūru attiecību kontekstā» (18.—20.09.97., Rīga). L. Apsīte	500	150
5.	Rēzeknes augstskola	Starptautiskā zinātniski praktiskā konference «Vide. Tehnoloģija. Resursi» (18.—20.06.97., Rēzekne). I. Siliņeviča	300	250
3. Piedalīšanās starptautiskās konferencēs				
1.	Literatūras, folkloras un mākslas institūts	2. Baltijas studiju konference (20.—23.08.97., Lietuva). A. Rožkalne, I. Sekste, R. Kaminska, E. Grosmane, Z. Sneibe, D. Bula, S. Grosa	700 USD (7 cilv.)	420 (7 cilv.)
2.	Latviešu valodas institūts	2. Baltijas studiju konference (20.—23.08.97., Lietuva). L. Balode, I. Druviete, J. Valdmanis, V. Ernstsone, D. Nitiņa, J. Rozenbergs	360 (6 cilv.)	360 (6 cilv.)
3.	RTU Ķīmijas tehnoloģijas fakultāte	Starptautiska konference «Fundamentals of Glass Science and Technology» (09.—12.06.97., Zviedrija). J. Au-zāns	280	250
4.	RTU Ķīmijas tehnoloģijas fakultāte	Starptautiska konference «Fundamentals of Glass Science and Technology» (09.—12.06.97., Zviedrija). J. Sē-riņa	280	250
5.	Latvijas Medicīnas akadēmija	3. Starptautiskā darba higiēnas asociācijas konference (13.—18.09.97., Austrija). M. Baķe	350	200
6.	Latvijas Organiskās sintēzes institūts	Apvienotā Amerikas elektroķīmiskās biedrības un Starptautiskās elektroķīmiku biedrības konference (31.08.—05.09.97., Francija). B. Turovska	350 USD	205
7.	RTU Biomateriālu un biomehānikas profilinstitūts	3. Eiropas ciefa ķermeņa mehānikas konference (18.—22.08.97., Zviedrija). M. Dobelis	2750 SEK	210
8.	LU Cietvielu fizikas institūts	«16th General Conference of the Condensed Matter Division» (25.—28.08.97., Beļģija). B. Bērziņa	250	250
9.	RTU ASTF Lietišķo datorsistēmu institūts	23rd ASU Conference «Object Oriented Modelling and Simulation» (25.—28.08.97., Slovākija). J. Osis	175 USD	105
10.	LU Mikrobioloģijas un biotehnoloģijas institūts	18. Starptautiskais raugu simpozījs (24.—29.08.97., Slo-vēnija). A. Rapoport	250	220
11.	LU Ķīmiskās fizikas institūts	Starptautisks kongress kvantu ķīmijā (09.—14.06.97., ASV). E. Šidlovska	250 USD	145
12.	LU Bioloģijas fakultāte	«4th World Conference un Melanoma» un «19th World Congress of Dermatology» (10.—20.06.97., Austrāli-ja). J. Ancāns	297	300
13.	Rīgas Aviācijas universitāte	Starptautiska konference «Industrial Statistics: Aims and Computational Aspects» (16.—17.08.97., Grieķija). A. Andronovs	200 USD	115
14.	LU Mikrobioloģijas un biotehnoloģijas institūts	Eiropas biotehnoloģijas federācijas ģenerālā asambleja un 8. Eiropas biotehnoloģijas kongress (17.—21.08.97., Ungārija). M. Beķers	390	250
15.	LU Mikrobioloģijas un biotehnoloģijas institūts	8. Eiropas biotehnoloģijas kongress (17.—21.08.97., Ungārija). M. Grūbe	750 DEM	250
16.	RTU Ķīmijas tehnoloģijas fakultāte	8. Eiropas Biotehnoloģijas kongress (17.—21.08.97., Ungārija). J. Ļemba	650 DEM	215
17.	Neorganiskās ķīmijas institūts	17. Eiropas kristalogrāfijas kongress (24.—28.08.97., Portugāle). I. Zviedre	220	140
18.	Neorganiskās ķīmijas institūts	17. Eiropas kristalogrāfijas kongress (24.—28.08.97., Portugāle). N. Zaporina	270 USD	140
19.	Neorganiskās ķīmijas institūts	17. Eiropas kristalogrāfijas kongress (24.—28.08.97., Portugāle). E. Siliņa	220	140
20.	Neorganiskās ķīmijas institūts	17. Eiropas kristalogrāfijas kongress (24.—28.08.97., Portugāle). L. Pečs	220	140
21.	Latvijas Organiskās sintēzes institūts	17. Eiropas kristalogrāfijas kongress (24.—28.08.97., Portugāle). S. Beļakovs	180	180
22.	LU Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs	UNESCO rīkotā ekspertu sanāksme par cilvēka geno-ma pētījumiem (22.—25.07.97., Francija). E. Grēns	850 USD	400
23.	Latvijas Medicīnas akadēmija	Karaliskās mikroskopijas biedrības ikgadējā konference (06.—09.07.97., Lielbritānija). J. Krjukova	190	180
24.	RTU Ķīmijas tehnoloģijas fakultāte	Eiropas Keramikas biedrības 5. jauno zinātnieku kon-ference (22.—27.06.97., Francija). D. Bajāre	300	230
25.	Rīgas Aviācijas universitāte	«7th International Symposium on IC Technology, Sys-tems and Applications» (10.—12.09.97., Singapūra). I. Lemberskis	600 SD	245
26.	LV Lopkopības un veterinārijas ZP institūts «Sigrā»	48. Eiropas lopkopības asociācijas ikgadējā zinātniskā konference (25.—28.08.97., Austrija). A. Jemeljanovs	855	310
27.	Latvijas Organiskās sintēzes institūts	36. IUPAC kongress (17.—22.08.97., Šveice). M. Vē-veis	200	200
28.	Latvijas Zinātņu akadēmija	II Starptautiskais ģeolingvistu un dialektologu kongress (28.07.—01.08.97., Holande). A. Blinkena	375 NLG	150
29.	LU Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāte	Starptautiskās kvartāra pētījumu savienības (INQUA) lauku simpozījs «Ziemeļvācijas Baltijas jūras krastu ledāja ģeoloģija» (07.—12.09.97., Vācija). V. Zelčs	500 DEM	165
30.	LU Matemātikas un informātikas institūts	Starptautiskā skola-konference jaunajiem zinātniekiem SSPFA'97 (14.—22.06.97., Ukraina). J. Kaupužs	350 USD	200

Turpinājums 4. lpp.

HABILITĀCIJAS UN
PROMOCIJAS PADOMES

Latvijas Zinātnes padomē 1997. g. 3. jūnija sēdē, pa-matojoties uz Latvijas Republikas MP 1991. g. 4. ok-tobra lēmumu Nr. 262 «Par Nolikumu par zinātnisko grādu piešķiršanu» un LZP Habilitācijas un promocijas komisijas š. g. 14. maija slēdzienu, nolēm j apstipr-nāt sekojošas padomes ar pilnvaru laiku līdz 1999. g. 1. aprīlim:

- Polimēru mehānikas institūta padomi ar habilitā-cijas un promocijas tiesībām šādās inženierzinātņu no-zares apakšnozarēs:
cietvielu mehānika,
polimēru fizika un mehānika;
 - Neorganiskās ķīmijas institūta padomi ar habili-tācijas un promocijas tiesībām ķīmijas zinātņu nozarē šādās apakšnozarēs:
neorganiskā ķīmija,
fizikālā ķīmija;
 - Latvijas Organiskās sintēzes institūta padomi ar habilitācijas un promocijas tiesībām ķīmijas un farmā-cijas zinātņu nozarēs šādās apakšnozarēs:
medicīniskā ķīmija,
bioorganiskā ķīmija,
organiskā ķīmija;
 - Latvijas Universitātes padomi ar habilitācijas un promocijas tiesībām bioloģijas zinātņu nozarē šādās apakšnozarēs:
botānika,
zooloģija,
ekoloģija,
ģenētika,
fizioloģija;
 - Latvijas Universitātes padomi ar habilitācijas un promocijas tiesībām bioloģijas zinātņu nozarē šādās apakšnozarēs:
molekulārā bioloģija,
bioķīmija,
biotehnoloģija,
mikrobioloģija;
 - Latvijas Universitātes padomi ar habilitācijas un promocijas tiesībām ģeoloģijas zinātņu nozarē šādās apakšnozarēs:
vispārīgā ģeoloģija,
kvartāģeoloģija un ģeomorfoloģija;
 - Latvijas Universitātes padomi ar habilitācijas un promocijas tiesībām ģeogrāfijas zinātņu nozarē šādās apakšnozarēs:
fiziskā ģeogrāfija,
ekonomiskā un sociālā ģeogrāfija;
 - Latvijas Universitātes padomi ar habilitācijas un promocijas tiesībām fizikas zinātņu nozarē šādās apakš-nozarēs:
astronomija,
fizikas didaktika,
lāzera fizika un spektroskopija,
optika,
teorētiskā fizika;
 - Latvijas Universitātes padomi ar habilitācijas un promocijas tiesībām fizikas zinātņu nozarē šādās apakš-nozārē:
cietvielu un kondensētās vides fizika;
 - Latvijas Universitātes padomi ar habilitācijas un promocijas tiesībām pedagoģijas zinātņu nozarē šā-dās apakšnozarēs:
vispārīgā pedagoģija,
priekšmetu didaktikas,
nozaru pedagoģija;
 - Latvijas Universitātes padomi ar habilitācijas un promocijas tiesībām psiholoģijas zinātņu nozarē šādās apakšnozarēs:
vispārīgā psiholoģija,
sociālā psiholoģija,
attīstības psiholoģija;
 - Latvijas Universitātes padomi ar habilitācijas un promocijas tiesībām filozofijas zinātņu nozarē šādās apakšnozarēs:
vispārējā filozofija,
praktiskā filozofija,
filozofijas vēsture;
 - Latvijas Universitātes padomi ar habilitācijas un promocijas tiesībām tiesību zinātņu nozarē šādās apakšnozarēs:
valsts tiesības, tiesību teorija un vēsture,
civiltiesiskās zinātnes,
krimināltiesiskās zinātnes;
 - Rīgas Aviācijas universitātes padomi ar habi-litācijas un promocijas tiesībām inženierzinātņu noza-res apakšnozarē «Gaisa transporta ekspluatācija»;
 - Rīgas Aviācijas universitātes padomi ar habili-tācijas un promocijas tiesībām inženierzinātņu noza-res apakšnozarē «Transporta radioelektroniskie komp-lexi, sistēmas un ierīces».
- Latvijas Zinātnes padome 1997. g. 3. jūnija sēdē, pamatojoties uz Latvijas Republikas MP 1991. g. 4. oktobra lēmumu Nr. 262 «Par Nolikumu par zināt-nisko grādu piešķiršanu» un LZP Habilitācijas un pro-mocijas komisijas š. g. 14. maija slēdzienu, nolēm j piešķirt tiesības izveidot padomes ar promocijas tie-sībām un pilnvaru laiku līdz 1998. g. 1. aprīlim:
- Latvijas Universitātei teoloģijas zinātņu nozarē šādās apakšnozarēs:
baznīcas un reliģiju vēsture,
Jaunā un Vecā Derība,
sistemātiskā un praktiskā teoloģija;
 - Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmijai pedago-ģijas zinātņu nozarē sporta pedagoģijas apakšnozarē.
 - Daugavpils Pedagoģiskai universitātei pedagoģi-jas zinātņu nozarē mācīšanas metodikas apakšnozarē;
 - Daugavpils Pedagoģiskai universitātei fizikas zi-nātņu nozarē cietvielu fizikas apakšnozarē;
 - Daugavpils Pedagoģiskai universitātei filoloģijas zinātņu nozarē šādās apakšnozarēs:
literatūrzinātne,
valodniecība;
 - Liepājas Pedagoģiskai augstskolai filoloģijas zi-nātņu nozarē valodniecības apakšnozarē.

31. Latvijas Organiskās sintēzes institūts	3. Simpozijš «Catalysis for Organic Synthesis» (06.—10.07.97., Vācija). E. Ābele	150	150
32. LU Matemātikas un informātikas institūts	«Third Annual International Combinatorics Conference» (20.—22.08.97., Ķīna). D. Geidmanis	350 USD	200
33. Latvijas Organiskās sintēzes institūts	III Eiropas katalīzes kongress EUROPACAT-III (31.08.—06.09.97., Polija). L. Leite	560 USD	250
34. LU Cietvielu fizikas institūts	«12th International Symposium on Exoemission and Its Applications» (07.—12.09.97., Polija). V. Zīraps	200	175
35. LU Matemātikas un inform. inst.	EQUADIFF-9 konference (25.—29.08.97., Čehija). F. Sadržajevs	160 USD	95
36. RTU Mašīnzinību fakultāte	Starptautiska konference «In Vivo Nuclear Magnetic Resonance» (10.—14.03.97., Francija). T. Knellere	240 USD	140
37. LU Cietvielu fizikas institūts	Starptautisks simpozijš «Optical Information Science & Technology» (26.—30.08.97., Krievija). J. Teferis	150 USD	90
38. LU Cietvielu fizikas institūts	Starptautisks simpozijš «Optical Information Science & Technology» (26.—30.08.97., Krievija). A. Ozols	150 USD	90
39. LU Cietvielu fizikas institūts	Starptautiska konference «European Materials Research Society Spring Meeting» (16.—20.06.97., Francija). I. Manika	2800 FF	250
40. LU Cietvielu fizikas institūts	Starptautiska konference «European Materials Research Society Spring Meeting» (16.—20.06.97., Francija). F. Muktepāvela	2800 FF	250
41. LU Bioloģijas institūts	15. Baltijas jūras biologu asociācijas simpozijš un asociācijas padomes sēde (???, Somija). G. Andrušaitis	300	atteikts
42. LU Bioloģijas institūts	Eiropas Savienības sūnu pētniecības centra kursi par sūnu taksonomiju un ekoloģiju. (17.08.—01.09.97., Somija). L. Liepiņa	250	180
43. RTU Mašīnzinību fakultāte	Pasaules tekstilijas kongress «Dabīgās un dabīgo polimēru šķiedras» (09.—11.07.97., Anglija). I. Baltiņa	250 GBP	235
44. LLU	11. Biotehnoloģijas forums (25.—26.08.97., Beļģija). S. Strikauska	105	105
45. RTU Ķīmijas tehnoloģijas fakultāte	Starptautiska konference par molekulāro elektroniku «TME'97» (23.—28.06.97., Polija). M. Ufināns	327	145
46. LU Filoloģijas fakultāte	3. Starptautiskā kvantitatīvās lingvistikas konference (26.—30.08.97., Somija). S. Klaviņa	100 USD	60
47. LU Fizikas institūts	I Starptautiskais kongress «Vāji un supervāji lauki un starojums bioloģijā» (16.—19.06.97., Krievija). M. Lubāne	150 USD	90
48. LU Fizikas institūts	I Starptautiskais kongress «Vāji un supervāji lauki un starojums bioloģijā» (16.—19.06.97., Krievija). T. Kalniņš	150 USD	90
49. LU Bioloģijas institūts	Starptautiska konference «Protection of Cereal Crops Against Harmful Organisms» (01.—04.07.97., Čehija). T. Rašals	105	105
50. LU Bioloģijas institūts	Starptautiska konference «Protection of Cereal Crops Against Harmful Organisms» (01.—04.07.97., Čehija). D. Ornicāne	105	105
51. Latvijas Organiskās sintēzes institūts	16th International Congress of Heterocyclic Chemistry (10.—15.08.97., ASV). A. Zablocka	450 USD	230
52. Latvijas Organiskās sintēzes institūts	16th International Congress of Heterocyclic Chemistry (10.—15.08.97., ASV). O. Pudova	450 USD	230
53. Latvijas Organiskās sintēzes institūts	16th International Congress of Heterocyclic Chemistry (10.—15.08.97., ASV). I. Jovele	450 USD	230
54. RTU Ķīmijas tehnoloģijas fak.	Konference «10th Czech Conference on Glass» (16.—18.09.97., Čehija). G. Sedmale	120	120
55. Valsts Priekuļu selekcijas un izmēģinājumu st.	Starptautiska konference «Augu selekcija — teorija, sasniegumi un problēmas» (14.—17.07.97., Lietuva). M. Viļžakova, V. Gaiķe, A. Vājeika, A. Gābere	140 USD (4 cilv.)	80 (4 cilv.)
56. Latvijas Kardioloģijas institūts	Eiropas 3. kalcija antagonistiem veļtītā konference (29.—31.10.97., Holande). A. Viņols	230	230
57. RTU Mašīnzinību fakultāte	Konference «Confluences: fashioning intercultural perspectives» (10.—12.07.97., Francija). S. Kukle	150	150
58. LU Cietvielu fizikas institūts	Vispasaules 9. segnefoelektriku konference (24.—29.08.97., Koreja). M. Ozoliņš	450 USD	260
59. Latvijas Organiskās sintēzes institūts	Metālorganiskās ķīmijas konference FECHM XII (31.08.—05.09.97., Čehija). P. Arsenjans	300 DEM	100
60. LU Svešvalodu fakultāte	Starptautiskā poētikas un lingvistikas asociācijas konference (01.—05.07.97., Lielbritānija). A. Načšičione	100 GBP	95
61. Valsts Priekuļu selekcijas un izmēģinājumu stacija	Starptautiskā kartupeļu centra organizētā Centrālā un Austrumeiropas kartupeļu zinātnieku sanāksme (07.—12.07.97., Rumānija). I. Skrabule	350 USD	200
62. LU Fizikas un matemātikas fakultāte	6. Starptautiskais tēlofajhologrāfijas simpozijš (21.—25.07.97., ASV). J. Harja	500 USD	285
63. Latvijas Organiskās sintēzes institūts	9. Starptautiskais metālorganiskās ķīmijas simpozijš (20.—25.07.97., Vācija). Ļ. Ignatoviča	540 DEM	180
64. LU Cietvielu fizikas institūts	13. Starptautiskā konference «Dinamiskie porcesi cietu vielu ierosinātos sfāvokļos» (20.—24.07.97., Vācija). G. Vāle	450 DEM	150
65. LU Vēstures un filozofijas fakultāte	Starptautisks simpozijš «Taisnīguma teorijas: klasiskais un modernais» (02.—06.07.97., Grieķija). M. Rubene	300	250
66. Latvijas Medicīnas akadēmija	Mikroskopistu konference «Cells and Signalling» (06.—09.07.97., Lielbritānija). V. Groma	170 GBP	160
67. Latvijas Medicīnas akadēmija	13. Eiropas imunoloģiskās sabiedrības konference un IV Starptautiskais klīniskās imunoloģijas simpozijš (19.—25.06.97., Holande). N. Osa	850 NLG	250
68. LU Bioloģijas fakultāte	Eiropas Biotehnologu Federācijas Izglītības darba grupas sanāksme un 8. Eiropas biotehnoloģijas kongress (17.—22.08.97., Ungārija). V. Bērziņš	750 DEM	250
69. Kodolpētniecības centrs	IRPA Regional Symposium on Radiation Protection in neighbouring countries of Central Europe» (08.—12.09.97., Čehija). O. Vēveris	130	130
70. RTU Automātikas un skaitļošanas tehnikas fakultāte	6. Starptautiskā konference par informācijas sistēmu izstrādāšanu (ISD'97) (11.—14.08.97., Idaho, ASV). J. Grundspeņķis	285 USD	165
71. RTU Mašīnzinību fakultāte	5th International Conference on Interfacial Phenomena in Composite Materials (01.—03.09.97., Ungārija). A. Krasņikovs	450 USD	235
72. Latvijas Medicīnas akadēmija	14. Vispasaules morfoloģisko zinātņu kongress (09.—13.09.97., Ķīna). V. Groma	400 USD	235
73. Liepājas pedagoģiskā augstskola	Starptautiska konference «Eiropas rusistika un mūsdienas» (23.—25.09.97., Polija). L. Pavlovskā	300 USD	170

4. Starptautiskā sadarbība

1. LU Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs	LJ BMC un Berlīnes Humboldta universitātes projekts «Natural and artificial deletion variants of hepatitis B core antigen». E. Grēns, P. Pumpēns	1500	1000
2. LU Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs	Projektu «Die Rolle NFAT Faktoren bei der transkriptionellen Regulation von Lymphokin-Genen» un «Role of NFAT and Ets cellular transcription» izpilde. E. Jankevics	2100	1140 (finansējuma 1. daļa)

ROMĀNA HERCOGA STIPENDIJAS

Romāna Hercoga stipendijas piešķir Aleksandra fon Humbolta fonds. Pieteikties līdz 1997. gada 30. septembrim var visu nozaru zinātnieki. Īpaši tiks gaidīti iesniegtu un ekonomikas zinātņu pretendentu pieteikumi. Studiju programma orientēta uz cilvēkiem, kuri jau ieguvuši zinātnisko grādu vai to patlaban iegūst un kuri papildus tam ir pierādījuši savas spējas zinātniskajā darbībā, mācībās vai citās ārpuszinātnes aktivitātēs.

Mācības pēc konkursa notiks 8 mēnešus no 1998. gada marta. Tuvāka informācija Vācijas vēstniecībā Latvijā vai pa tālruni Bonnā (0228) 8330. E pasts: selectalex.avh.uni-bonn.de.

«Diena»

MEDICĪNAS VĒSTURE MEDAĻĀS

LZA goda loceklis, P. Stradiņa balvas laureāta mākslinieks Jāņa Strupuļa medaļu izstāde apskatāma P. Stradiņa Medicīnas vēstures muzejā. Tā veļtita trešajam Pasaules latviešu ārstu kongresam. Medaļas izkaltas Avicennam, Ernestam fon Bergmanam, Aleksandram Neibergam, Annai Ūdrei, Latei Veibeļei, Jānim Mieziņim u. c. izcilēm ārstiem un medicīnas darbiniekiem.

«Diena»

DISERTĀCIJU AIZSTĀVĒŠANA

Rīgas aviācijas universitātē 1997. g. 3. jūlijā 14.00 aud., V-206 (Lomonosova ielā 1) RAU Habilitācijas un promocijas padomes sēdē notiks inženierzinātņu doktora grāda pretendenta

NABILA MUHLISA

disertācijas «Modemu komponentu un sakaru līniju parametru ietekme uz datu pārraides ātrumu» aizstāvēšana.

Recenzenti: Dr. h. inž. I. Kabaškins, Dr. h. inž. A. Latkovs, Dr. dat. M. Broitmans.

* * *

Latvijas Universitātes Habilitācijas un promocijas padomes sēdē notiks Cietvielu fizikas institūtā Kengaraga ielā 8, 1. auditorijā š. g. 8. jūlijā plkst. 13.00.

J. BLŪMS (RTU)

aizstāvēs promocijas darbu «Lāzerapstrādes laikā ģenerētie centri silīcijā».

Darba zinātniskais vadītājs: Dr. habil. phys., prof. A. Medvids.

Recenzenti: Dr. habil. phys., prof. A. Ozols, dr. habil. phys., prof. J. Dehtjars.

* * *

1997. gada 3. septembrī plkst. 15.00 Latvijas Universitātes Matemātikas un informātikas institūtā, Raiņa bulv. 29, 413. telpā notiks Latvijas Universitātes Datorzinātņu nozares habilitācijas un promocijas padomes atklātā sēdē, kurā izskatīs

AUDRA KALNIŅA

habilitācijas darbu par tēmu «Testēšanas automatizācija, specifiskāciju valodas un CASE rīki» datorzinātņu habilitētā doktora grāda iegūšanai.

Recenzenti: Prof. J. Bubenko (Zviedrija), Dr. habil. sc. ing. J. Grundspeņķis, Dr. habil. sc. ing. E. Pētersons.

Ar habilitācijas darbu var iepazīties LU bibliotēkā Kalpaka bulv. 4 un Latvijas Akadēmiskajā bibliotēkā Rūpniecības ielā 10.

* * *

1997. gada 19. septembrī plkst. 14.00 Akadēmijas laukumā 1 2. stāva zālē Literatūras, folkloras un mākslas institūta Habilitācijas un promocijas padomes atklātā sēdē LU doktorandē

SKAIDRĪTE KALVĀNE

aizstāvēs promocijas darbu «Latgaliešu literatūras sākumi (garīgā literatūra 18. un 19. gadsimtā)» filoloģijas doktora grāda iegūšanai.

Recenzenti: Dr. h. philol., LZA goda locekle S. Viese, Dr. philol. Z. Frīde, Dr. philol. A. Stafecka.

Ar promocijas darbu var iepazīties Akadēmijas laukumā 1 13. stāva 15. istabā.

* * *

Latvijas Universitātes Datorzinātņu nozares habilitācijas un promocijas padome 1997. gada 17. jūnijā atklātā sēdē Andrim Ambainim piešķirā datorzinātņu doktora grādu par promocijas darbu «Induktīvā sintēze un konstruktīvie ordināļi».

Balsošanas rezultāti: par — 9, pret — nav, atturas — nav.

* * *

Latvijas Universitātes Datorzinātņu nozares habilitācijas un promocijas padome 1997. gada 17. jūnijā atklātā sēdē Ingunai Greitānei piešķirā datorzinātņu doktora grādu par promocijas darbu «Latviešu valodas modeļošana mākslīgā intelekta sistēmām».

Balsošanas rezultāti: par — 10, pret — nav, atturas — nav.

PAZINOJUMS

Nākamais «Zinātnes Vēstneša» numurs iznāks š. g. 8. septembrī. Lūdzam rakstus un sludinājumus iesniegt Latvijas Zinātņu akadēmijas Prezidijā pieņemamajā istabā Akadēmijas laukumā 1, 2. stāvā.